W. L. SALM
12-9-1901 — 24-2-1963

HUGO POS

IN MEMORIAM W. L. SALM

12-9-1901—24-2-1963

Nu Wim Salm gestorven is, valt het mij moeilijk over hem te schrijven. Want hij was boven alles levendig, vaardig, enthousiast, niet naar de dood nog toegegroeid, als ik het zo mag uitdrukken. Zijn interesse, zijn warmte, ja, zijn liefde golden Suriname. Dat is gebleven tot het einde toe. Geen enkele desillusie, geen grote of kleine teleurstelling had hierop ook maar enige invloed. Suriname was zijn bijbel, de bomen, de rivieren, de grond, de taal, maar vooral de mensen waren bijna heilig voor hem. Niet zo maar als boom, of als mensen om het even, nee, het was de nauwe diep gewortelde binding met zijn Suriname, die alles kleur gaf, die daarmee verbonden was, die een droom schiep en in leven hield. In deze innige relatie tot zijn Suriname creëerde hij een werkelijkheid, die misschien in de ogen van anderen, minder begenadigden, geen werkelijkheid was, althans niet zo rond, zo volledig, zo af.

Zo stond dus Wim Salm in het leven, realist in de zin van creatief denkend mens en dromer. Heeft de laatste overwonnen? Ik weet het niet, de balans van zijn leven wordt niet door mij, die zijn vriend was, opgemaakt. Hij kwam omstreeks 1950 vanuit Amsterdam, waar hij jarenlang uitgever was geweest, naar Suriname terug, vol initiatief en plannen om daadwerkelijk mee te werken aan de opbouw van het land. Die opbouw had hem altijd al bezig gehouden, ook in de tijd van de grote inertie, toen Suriname, lijdend en teneergeslagen, nog als een land dat opgegeven was, werd beschouwd. Hij werd deelgenoot van groeperingen, die zich in nieuwe vorm met de toekomst van Suriname bezighielden, hij dacht reeds in termen van 'planning' lang voordat er een Planbureau was, hij voorzag en profeteerde een ontwikkeling en een aanpak op economisch en cultureel gebied, die in vele opzichten merkwaardig juist genoemd mag worden. Uit die tijd stamt het bekende tijdschrift 'El Dorado', waarin hij een belangrijke rol vervulde.

In Suriname liep, bijna vanzelfsprekend zou men achteraf kunnen zeggen, alles anders dan hij zich had voorgesteld. De

impuls tot opbouw was er wel, maar niet zo gericht als hij zich die had gedacht, het idealisme, dat aan een nieuwe dageraad vooraf moet gaan, was aanwezig, maar niet onbezoedeld door politieke compromissen en persoonlijke tekortkomingen; het vanuit de verte proclameren van een eigen cultureel klimaat stootte op een gunstige voedingsbodem, die echter nog oneindige bewerking nodig had.

Opbouw, dat is versnelde evolutie, is een vreedzame vorm van revolutie. Wie meent dat er daarbij geen slachtoffers vallen, denkt verkeerd. Ze vallen weliswaar niet op een militant strijdtoneel of als bij voorbaat gedoemde slachtoffers van speciaal daartoe opgerichte tribunalen. Ze sterven als vermoeide, uitgebluste en teleurgestelde mensen. Hun enthousiasme, hun aanwezigheid was even voelbaar, maar is niet gebleven. Hun belang moet afgelezen worden uit een rapport, een nota, een naslagwerk.

Bij Wim Salm daarentegen bleef alles even levend. Tegenslagen wekten nieuwe impulsen, zijn liefde voor het land en zijn mensen nam niet af, werd eerder groter, rijker. Zij was in zo'n overvloed aanwezig, dat hij er van kon geven aan anderen, dat hij haar kon uitdragen in zijn ambteloze voorlichting over Suriname, die hij, in enge vriendenkring, in verenigingsverband, in radio en tijdschriften om zich heen verspreidde. Hij is redacteur tevens medeoprichter geweest van 'Vox Guyanae', hij bewerkte 'Boefje' tot de Surinaamse vagebond 'Sjinnie', dat een ongelooflijk succes op de planken van 'Thalia' beleefde, hij was bestuurslid van talrijke culturele organisaties, geliefd radiospreker, uitgever nog wel eens, raadgever in de meest uitgebreide zin.

Er ging een grote stimulerende invloed van hem uit. Op zijn nimmer aflatende speurtocht naar de latente mogelijkheden van dit land en zijn bewoners ontdekte hij sluimerende talenten en krachten, verhoogde eigen werkzaamheid, bracht het gevoel van eigenwaarde aan de twijfelenden bij. Sommigen noemden hem, min of minder vergoelijkend, een groot kind, omdat hij niet voldoende tastbaars – in materiële zin dan, wel te verstaan – tot stand heeft gebracht. Laat mij dan besluiten met te zeggen dat de wonderlijke, ondefiniceerbare, ongeschokte levensvreugde van een kind in hem was, dat die geconfronteerd met de Surinaamse realiteit, in hem niet opdroogde, maar integendeel, telkens weer opnieuw en verrassender ontlook. Tot blijdschap van zijn vele vrienden en talloze anderen, landgenoten vooral, die allen iets, de een wat meer, de ander wat minder, aan hem daarvoor verschuldigd zijn.